

(א) פסחים כה. מיר נג. חולין קל"ג. ט יצמח ק"ה. א י"ל שד"ר (ד) ונח"ס ל: א"כ. ט"ז י"ל ר' ישמעאל. א (ג) י"ל וי"ח. א (ג) י"ל ר"ח.

הגהות הב"ח

(א) גמ' מן הס דא"ל כ"ל:

גליון הש"ס

גמ' ואל' אפסרתני כוור. עין כהנ"ש פ"ב דצ"מ ס"י כח: שם אדעתא דריות. עין כ"ב דף קל"ט ע"א מוס' ד"ה כאן צנח:

רבינו הגאון

פירוש הכרעה כגון ב' חכמים חולקין ורובא... כדברי המכריע, אבל אם הוא הבא להכריע קטן מהן, כגון ר' יוחנן, ומצאנו שהוא ר' יוסי תלמיד נ"ר עקיבא, ור' עקיבא תלמיד ר' אליעזר, ור' אליעזר תלמיד ר' אבהו, חלוקת הלל ע... אלא ... הלל. ר' ישמעאל משום ר' יוסי אבוי יבא להם שלישי, לפיכך ... ופירש שם אמר ר' יוחנן מפינו מרוביה אמרן, מפי חזי וצריה ומלאכי... הגמ. ואם אמר לו אציל את שלך וכן לי דמי שלי חייב ליתן לו... וא... אני כן. כדמתבאר הרי שהיה בורח מבית האסתרין והיה מע... אין לו אלא שכרו. ודומק לה משום דלא הפסידו כלום... ולא... דינר בשכרן והעבירי נתון לו שכרו משלם. וא... הרגים ובוא העבירי ואחרי כך חייב ליתן ואסתור. כך זה אמר לו אמרת לי ש... שטף נהר חמורו וחמורו חבירו. וסוגין דשמעתין, אילו הפסיד את שלו בידים להציל ממון חבירו ... בסתמא אם ולא התנה עמו אין לו אלא שכרו. ואם פירש והתנה עמו, אפי' אפסידא דמילא... נתון לו דמי כולו [באשן] פירש, וכל שכן אי הפסיד בידים... להציל של חבירו ועלה שלו מאליו מהו, מי אמרין ... ב ספרא ... קדים רב ספרא [נח"ס] ביה בחמיה אין לו אלא שכרו. ואם פירש והתנה עמו אפסידא דמילא... כמשה פירש וכל שכן אם דממילא נתון לו דמי כולו כאשר פירש וכל שכן אם הפסיד בידים... לא שנו אלא שלא טרקו אבל טרקו אסור. פי' (עברו). תשפך חבל. פי' אלתה. אמרו לו אין הכרעה שלישיית מברעת. הכרע, כגון שני חכמים חולקין ובא בן זוגם שהוא שקול

הגוזל ומאכיל פרק עשירי בבא קמא

קטו.

עין משפט נר מצווה

השפך הכל כולה ביחד: צדקה השפך הכל לדלממטי ליה לגו ביתא אחי ציה לדי תקלה: אין הכרעה שלישיית מברעת. טעם עלמך אתה אומר ולא כדברי אחד מהן שניהם לא הזכירו בית וצדקה והיכי דמי הכרעה כגון אי הוה תני צ"ש בין נטמאת צבית בין צדקה השפך הכל וצ"ה

אומרים בין צבית ובין צדקה תעשה זילוף ס"ר"ש אומר נטמאת צדקה השפך הכל צבית תעשה זילוף דטעמא דמרוייהו קמכרע והוה לכו לגבי צית מרי ולגבי שדה מרי והלכתא כמרי שאין עומדין דברי יחיד במקום שנים דאחרי רבים להטות כמדי (שמות כג) כי הוא דקולי מטלגמיות דצמח מדליקין (שבת דף כט). אבל הכא דליניה לא גלו דעמיהו דליהו שום מדי חילוק בין צית לשדה טעמא דנפשיה קאמר: מעצרת. ספינה רחצה שעוצרים צה רוחצ הנהר: דאפסדתן ווורי צווא. והיינו ששכרו דקמני טול דינר בשכר שאתה מנסיד כאן ומעצירי נתון לו אותו שכר משלם ומתני נמי הרי הפסידו ינכר: דזידים קא פסיד. שופך את יינו זבדים צבילו: ירד לפלוג. ע"מ שיתן לו דמי שלו: ועלה שנו מאילוי מהו. מי אמרין מעיקרא דאפקריה כצדוד דמי ומחייב לו היאך לשלומי והדר וכה ציה מריה מהפסקיה או דלמא כיון דסליק סליק: מן שמיא רחימו עליה. ויהיב ליה דמי כאילו מת: לוינשו. נתחבר עמיה ארי והיה משמח בהמותיהם מחיות וליסטיים: קדים רב ספרא. קודם שיחזיק צהן אחר שהרי הפקר היה: לרווחא דימלתא. שלא יהא ערעור בדברי דורמסקין

לעשות זילוף אחר שיתיישן מעט ועוד יש מתוך דשאני התם דצהיה גזירה ליכא הפסק כהן דכי היכי דהוא תרומה מעיקרא ה"ג הוא אחר שזרעה ולכן ל"כ חיישין לתקלה אבל הכא דאיכא הפסק לגמרי שמשפך הכל איכא מאן דלא חייש לתקלה ולפי' זה קשה דקאמר בפרק כל

שעה (פסחים דף לג: וסא) מדליקין צפת וצמח של תרומה שנטמאה ואמר צבית עלה משמיה דרבי יתחק בר מרתא אמר רב הונא לא שנו אלא פת אבל חיטין לא שמא יבא צהן לדי תקלה ורבי יוחנן אמר אפי' חיטין ומוקמינן לה בשליקתא ומאיסתא מכלל דרב הונא אפילו בשליקתא ומאיסתא לא הוה שרי אלמא משום תקלה מפסדי ליה לכהן לגמרי וי"ל דלא פליגי דרב הונא לא איירי בשליקתא ואיזהו נמי שרי צענין זה והשתא ליכא פסידא כיון דיכול לשלקו ולמאסו ולהחזיק צהן:

הכרעה שלישיית. נראה לר"י

עיקר כפ"ה דדעת ג' הוא דתנאי קמאי לא גילו דעתם שיש שום חילוק בין צית לשדה אבל הוא דקולי מטלגמיות דצמח מדליקין (שבת דף כט. ושם ד"ה בן) הו"ל הכרעה דרבי אליעזר קאמר בין מן המוכן אומר בין מן המוכן כו' טהור ר"ע אומר מן המוכן טמא שלא מן המוכן טהור וצריה (שם דף לט:). בהדיא חשיב ליה הכרעה אי לאו משום דר"ע תלמיד רבי ועוד דלדך ציה ר"ע לגבי רבי יהושע והיה דהתם לא ישתטף גופו בין צמחין בין צלוגין חשיבא הכרעה דתנאי קמאי גילו דעתם דשייך לפלוגי בין צמחין לצלוגין אבל הך דשמעתין לא גילו דעתם חשיב ליה הכרעה שלישיית וכן צמחין פ' כ"ג (דף נג. ושם ד"ה ב"ד) גבי ר"א אומר [וקייסן] הראשונים [מקלטן] הין אומרים חזי קב עצמות כו' התם נמי קרי ליה הכרעה שלישיית דתנאי קמאי לא גילו דעתם דשייך לפלוגי בין תרומה לקדשים

לגזר ועושה פסח וצרכאית הגז (חולין דף קל"ה). גבי ראשית הגז אין נוהג אלא בצמורה וכמה מרובה צ"ש אומרים שמים צ"ה אומרים חמש ורבי ישמעאל אומר ארבעה וקרי נמי התם (דף קל"ה). לרבי ישמעאל הכרעה שלישיית ואותה הכרעה אין חשונה אפילו כדכחא דזכור דצבית סבירא ליה למכריע פלגא כמר ופלגא כמר אבל התם לא ס"ל לא כמר ולא כמר והא דפריך בכל הגי והא הכרעה שלישיית ואין הכרעה י"מ למיפך תלמיד הוא ואין הלכה הכרעת תלמיד אבל עדיפא כפריך דלאו הכרעה היא כלל ואורי"י הא דתנאי צבילי מצרכין (בבב"ב דף נ"ג): צ"ש אומר וצ"ה אומרים מצרכין על ההדס על האדס ומצרכין רש"ב אפי' הכרעה וזכינו לריחו ולסוכתו הדס לא זכינו אלא לריחו הלכך שמן עדיף וקאמר רבי יוחנן בגמרא הלכה כדברי המכריע לא שייכא ההיא הכרעה לשאר הכרעות שהצבית דלא סבירא ליה פלגא כמר ופלגא כמר אלא דמפרש טעמא דהד מנייהו וס"ל כותיה לגמרי וכן בכל מקום שאם תנא אחד יסבור כתנא אחר לא יקרא צדק מכריע תדע מדליתרין ר' יוחנן עלה למימר הלכה כדברי המכריע אע"ג דאיהו גופיה כבר אמר בצירה (שבת דף ל"ט): כל מקום שאתה מוצא שנים חלוקים ואחד מכריע הלכה כדברי המכריע ש"מ דודאי לא שייכא להיהא הכרעה דצבת ודהכא ולא קרי ליה הכרעה אלא מפני שהכריע דברי צ"ש על דברי צ"ה ור"ת פי' הכרעה שלישיית דור ובגמרא (דף נ"ג). דקרי ליה הגמרא לצ"ד של אחרים הכרעה שלישיית לישא דהך צרייתא דהכא נקט ור"ת צפ"ק דפסחים (דף י"ג). גבי ר' מאיר אומר אוכלין כל חמש רבי יהודה אומר אוכלים כל כו' ר"ג אומר חולין אוכלין כל ארבע ותרומה כל חמש וקאמר בגמרא ר"ג לאו מכריע הוא דטעמא דנפשיה קאמר ולפי' הק' ניחא אלא לפי' ר"ת אמאי לא מכריע הוא והא לאו תלמיד הוא וי"ל דלאו מכריע הוא דלא עלייהו קאי שלפניהם היה ופ"ה נראה לר"י עיקר וי"מ הכא טעמא דתשפך משום דריחא מילתא היא ואסור לזף משום דהוי כשתיה ולא משום חשש תקלה ואין נראה דל"כ לא הוי רבי ישמעאל מכריע אלא טעמא דנפשיה קאמר דקמאי לא אפילגי צמיתא לתקלה ואין להקשות לפי' זה לאצ"י דאית ליה (ע"ז דף י"ט): גבי צת תיהא ריחא מילתא היא לימא דלמחר כר"מ אמאי לא מיייתי נמי התם אפלוגמא דאצ"י ורבה פלוגתא דצ"ש וצ"ה דהכא איכא למימר דאצ"י א"ש כצ"ה ומודו צה דריחא מילתא היא ליחשב הנאה והתם לענין אסור הנאה יין נסך איירי ודוקא לענין תרומה טמאה הכא המותרת צנהא ריחא לאו מילתא ליחשב כשתיה ואע"ג דמיייתי התם הו"ל דתנור שהסיון צמחון של תרומה והיה דהרודה פת חמה והניחה ע"פ צמית של יין של תרומה התם ודאי אי ריחא מילתא ואסור צנהא יש לנו כמו כן לאסור הפת לאכול לזרים שנקלט מן הכמון או היין של תרומה אבל ריחא לתודיה כגון צת תיהא וחילוף לא הוי כשתיה ומותר בתרומה: [וע' מוס' ע"ז י"ט: ד"ה אמר רבא:] **אדעתא דאריה אפקריה ב'ו'**. לא דמי להא דאמר צאלו מילאות (צ"מ ד' כד). המזיל מן הארי ומן הדוב כו' הרי הוא שלו מפני שהבעלים מתייחסים מהן דהתם ודאי שהארי צא לטרוף דמשמע המזיל מן הארי מתייחס לגמרי אבל הכא הארי היה עממה והיה מלוה אותם לשמור בהמותיהם מחיות וליסטיים רק שהיו נותנים לו לאכול חמור בכל לילה ואפשר שפעמים היה שבע ולא אכיל הלכך אין מפקיר אלא אדעתא דאכיל ליה אריה והא לא אכיל ליה: להביא

פ"ה א מ"י פ"ב מהל' תרומות ה' י: פ"ב ב מ"י פ"ב מהל' גולה ואצ"ה ה' ז סמג עשין עד טו"ש ח"מ ס"י רס"ד טע"ז: צ"ד ד מ"י שם ה' ג טו"ש"ע שם טע"ז: צ"א ה מ"י שם ה' ד טו"ש"ע שם טע"ז: צ"ב ו מ"י פ"ט מהל' עבירות ה' ח ועין בהשגות ובמ"מ סמג עשין פ"ב טור ש"ע ח"מ ס"י ס"ה טע"ז: ג:

מוסף רש"י

תשפך החבל כלומר משפך יחד ולא חלף דלמלא דלמחוק קלי קלי אפילו זו ציוס אחי למשפחה ישמעאל ב"ר יוסי. כמה שנים אחר צית הלל וצית שמאי היה (ס"ח). ובשרה תשפך החבל. שאין מולפין צדקה והא לא אמרין שצ"ה צבית לולפו, דלדתי אחי ציה לדי תקלה (ס"ח). איכא דאמרי. לשהיה מועטת כי הא מן השדה לית לא חיישין, אלא צהן מעשה זילוף כו' (ס"ח). אמרו לו. נני דורו, אין הכרעה שלישיית מברעת. דעה שלישית היא זו, שצית שמאי וצית הלל לא הזכירו לגלות דעתם דצ"ה חיישין הכי צ"ש אומרים בין צבית בין צדקה משפך החבל וצ"ה אומרים בין צבית בין צדקה מעשה זילוף ואמה צא להכריע ולומר צבית צ"ה שצ"ה כצ"ש, והיא הכרעה. אבל השתא דלא הזכירו צית וצדקה טעמא אחרתא הוא ולא משום תקלה, ור' ישמעאל חיש חיש לתקלה, והיינו תנאי (ס"ח כ"א). דהכרע צמחין קב מלוסיה הוי צענים חולקין וצא שליש ומכריע מה שקל כאחד מהן או בכל הדבר או בחלוי מה ונפלו מה (חולין ק"ד). ע"ש בארובה, ונודי ג"ג, ורו שאילה. צמחיתא, שאילה דגולה שאלת [בבב"ב] ל: יפה שאלת ואשפך עליה (ס"ח כ"ב).

רבינו הגאון

כמותם והכריע הלכה כדברי המכריע, אבל אם הוא הבא להכריע קטן מהן, כגון ר' ישמעאל בר ר' יוסי משום אבוי וכו', בפר"ח ז"ל. וירושלמי. הניח שלו להציל את של חבירו ועלה של חבירו מאליו אין בוקק לו כלום, אלא הניח שלו להציל את של חבירו ועלה שלו מאליו מהו דיימר ליה נתייאשת א"ל נשמעניה מן היה שטף נהר חמורו והיה צווח ואומר לא נתיאשת, ר"ל אמר כל זמן שצווח לא נתיאשת, ר' יוחנן אמר חוקה מיואש הוא.